

DIREKTNA SMER RAVENSKIH ALPINISTOV V HIMALAJI

## PREPLEZANA STENA GANGAPURNE

### ROK KOLAR

*Pet članov AO Ravne je po severni steni Gangapurne preplezalo novo direktno smer. Člani odprave so bili Andrej Građišnik, Edi Krepš, Stanislav Mihev, Rok Kolar in vodja odprave Franc Pušnik.*

*Večjih tehničnih težav ni bilo, vendar je vreme povzročilo veliko neprijetnosti. Pričakovana doba monsuna se je zavlekla, zato so imeli od 30 dni v bazi le pet lepih.*

*Prva polovica stene je bila zelo izpostavljena (plazovita), zato so del stene opremili s fiksnimi vrvmi. Finalni vzpon sta Stanislav Mihev in Rok Kolar začela lanskega 29. septembra, ta dan v zelo slabem vremenu prišla do bivaka na višini 6800 metrov in tam bivakirala. Naslednji dan je bilo vreme slabo, zato sta ves dan ostala v majhnem bivaku. Tretji dan, 1. oktobra, se je vreme zjasnilo in temperatura je padla na  $-30^{\circ}\text{C}$ . Po osmih urah plezanja sta ob dveh popoldne dosegla vrh. Sestopila sta po isti poti in naslednji dan prispela v bazo.*

*Objavljamo nekaj strani iz dnevnika odprave. (Op. ur.)*

\* \* \*

Okoli treh ponoči odidemo iz šotora. Noč je jasna, polna zvezd, vendar mrzla — 15 stopinj. Lune ni, zato hodimo s prižganimi čelnimi svetilkami. Precej novega snega je. Udira se, hodimo počasi. Tu in tam prične naletavati droben sneg.

Soj svetilke je kot majhna, prijetna oaza sredi krute, mrzle noči, ki človeka vedno znova navdaja z občutkom tesnobe in negotovosti. Na nebu zagledam Oriona. Veliki bojevnik mi je najbolj pri srcu od vseh ozvezdij. Kuka prek stene, kot bi pazil, da se nam ne bo nič zgodilo. Prav gotovo bo razgnal megle in nam naredil prosto pot do vrha.

Do krajne razpoke se nam pot neskončno vleče; skoraj tri ure gazimo po strmih plaznem stožcu navzgor. Razpoka se je tako povečala, da je na običajnem mestu, kjer imamo napeto vrv, najbrž sploh ne bomo mogli preplezati. Vrv je močno napeta in pol metra pod ledom. Plazni stožec jo vleče navzdol. Dreč in Miha jo poskušata odkopati, sam pa iščem drug prehod čez razpoko. Na levi, trideset metrov nižje, splezam čez njo po snežnem mostu, nato pa nadaljujem proti desni navzgor. V našo smer pridem precej nad razpoko. Odkopljem vrv in se pripnem nanjo s prižemo.

Vreme se je pokvarilo. Pričelo je snežiti. Drečja skrbi, ker ne sneži iz monsunske

mege, ampak iz črnih oblakov visoko na nebu. Miha prične plezati za mano, Dreč pa predlaga, da bi odšel nazaj in poskusil drugič z Edijem; v takem vremenu noče nadaljevati. Nama to ustreza: dvojna naveza je hitrejša, v šotoru bo več prostora. Če pa nama ne uspe, sta zadaj takoj onadva; tako imamo več možnosti za uspeh.

Kmalu je Miha pri meni in plezava naprej. Prično se sesipati majhni pršni plaziči. Nanje sem se že tako navadil, da jih skoraj ne opazim več. Še vedno sneži. Do sedaj sem opazil dokaj zanesljivo periodično ponavljanje slabega in lepega vremena. Po dveh, treh dneh slabega sta bila dan ali dva »lepa«. Včeraj sem opazil na nebu ciruse, ki predstavljajo začetek fronte. Ker so se premikali zelo hitro, upam, da bo danes prešla topla fronta, jutri mrzla, pojutrišnjem pa bo zanesljivo lepo vreme. Torej danes do šotora, jutri počitek, pojutrišnjem pa juriš na vrh!

Na koncu druge vrvi (vsaka je dolga 100 metrov) odkopljeva zvite vrvi in si obesiva za pas vsak po en stometrski zvitek. Kot bi si nadel svinčeno utež in hotel z njo plavati! Na tej višini je plezanje izreden napor in vsak kilogram se močno pozna.

V glavi se mi nenadoma pojavi refren iz opere Porgy and Bess »I got plenty of nothing...« in si ga potem ves čas mrmram. Le od kod ravno ta melodija? Kaj ima podzavest zopet za bregom?

### PRVI DAN V STENI

Medtem se je vreme že močno razbesnelo. Ves čas naju zasipajo veliki mrzli plazovi, sicer pa ni mraz. Na šestem stojišču (600 m), ko se prične malo jasniiti, a koj nato spet snežiti, moram celo sleči en pulover; prej sem imel dva pod nepremočljivo GoreTex obleko.

Na osmem stojišču visi vrv od zadnjšč, ko smo eno napeli, drugo pa po pomoti prinesli dvesto metrov nazaj po steni. Privežem si jo za pas in jo vlečem ob zadnji, deveti napeti vrv (900 m). Obupno! Vrví so res težke. S skrajnim naporom se vlečem navzgor. Dve vrvi morava danes še napeti, da bo skupno napetih 1100 metrov. Manjkalo bo samo še 200 metrov do grebenčka s šotorom. Če se razbesni vihar, je vrnitev brez fiksnih vrvi nemogoča. Nič nočeva tvegati, zato napenjava vvi še sedaj, ko hočeva na vrh. Mogoče bi bilo pametneje štediti z močmi, ki jih bova zgoraj še kako potrebovala.

Skopljem si luknjo in se usedem. V tej strmini se lahko malo spočiješ samo sedé. Za vse drugačne položaje je potreben

napor. Pojem čokolado in napolitanke ter se pijem sladke pijače iz čutare. Zopet mi pozvanja v glavi »I got plenty of nothing...«. Res sem v bistvu brez vsega sredi krute narave: kot bi se nag boril proti velikanu, polnem zvijač, ki se igra z mano. Moja edina prednost je, da velikana dobro poznam in vem, da je edino uspešno orožje hladna pamet. Že večkrat me je rešila iz zagat, ki so bile videti popolnoma brezupne. Zato sem miren in z veseljem do boja sprejemam izziv. Bistvo je ravno v tem, da nimam nič. To povečuje draž. Kakšen smisel bi se imelo bojevati s puško proti karateistu? Ali se pripeljati na vrh s helikopterjem?

Miha pripleza do mene, nato me varuje, ko plezam deseti raztežaj. Še vedno imam na pasu utež in še vedno vlečem 100 metrov vrvi za sabo. Ko zaslišim, da vpije Miha »konec vrvi«, pričnem iskati varovališče od zadnjič, ko smo se spuščali. Prav tu nekje bi moralo biti, vendar ga ne najdem. Sneg je vse lepo zgladil. Naredim novo varovališče in pritrdim vrv. Močan veter piha in levo in desno od naju grmijo veliki, hitri plazovi. Ko pride Miha do mene, prileti tak plaz skupaj z vetrom čez naju. Sneg drvi kakih sto kilometrov na uro in naju tišči navzdol. Kot bi nalagal na hrbet kakih 40 kil! V eni minuti, kolikor teče čez, sva popolnoma zmrznjena, da drgetava od mraza. Na vrhu, od koder tečejo plazovi, mora biti strahoten mraz.

Do grebenčka s šotorom je še 200 metrov. Plezava oba naenkrat, 100 metrov narazen. Tu in tam zavijem kakšen ledni vijak za varovanje, Miha pa ga izvije, ko pride do njega.

Ko priplezam do grebenčka, sonce ravno zahaja. Samo nekaj metrov mi še manjka, da bi videl zgornji del stene v zahodnem soncu, ki najbolj poudari relief. Od blizu še nisem videl, kje bova plezala zgoraj, kajti zadnjič je bila ves čas megla. Zato vlečem vrv in tulim Mihu, naj pohiti. Ravno zadnji trenutek še ujamem; hitro fotografiram, nato sonce zaide.

Šotorček je na grebenčku z naklonom 50 stopinj. Zadnjič sem bil precej razočaran, ko sem priplezal sem. Od spodaj je videti grebenček precej bolj položen in primeren za bivak, kot je v resnici.

Najprej odkopljem luknjo, v kateri smo zadnjič spali, ko pride Miha, pa skupaj odkopljeva še šotorček, ki je popolnoma zasut. Obesiva ga ven v strmino, da je polica prosta in jo lahko razširiva, da nastane previs, ki naju bo ščitil pred plazovi od zgoraj. Močan mraz je pritisnil (—20 stopinj), veter pa piha navzdol in nosi sneg s sabo. Po dveh urah kopanja naju močno zebe. Šotoru morava zamenjati eno palico, pa tudi postavljanje in pritrjevanje traja nekaj časa. Vsi snežni klini in cepini pridejo prav.

V šotoru je velik nered, povsod je polno

ledu in snega. Za dva je tu zelo malo prostora. Le eden se lahko premika, drugi pa se mora stisniti v kot. Trije tu ne bi mogli ležati. Skuhava nekaj pijače, nato zaspiva kot ubita. Vso noč je zunaj vihar, po steni drvijo plazovi, tudi na grebenu, kjer sva midva. Šotor mora biti vso noč dobro zaprt, sicer vdre noter veter in sneg ter vse pobeli in zmoči. Že tako je vse mokro od kondenza in ivja, ki se nabira na strehi, čeprav je dvojna.

## DRUGI DAN V STENI

Boli me glava. Zunaj močno sneži — še bolj kot včeraj. Po steni grmijo ogromni plazovi. Midva sva sicer na grebenu, vendar vihar in plazovi ves dan premetavajo šotor. K sreči sva izkopala polico za šotor močno v strmino, tako da leti sneg samo na zunanjo stran šotora, notranja pa je pod previsom. Hočeva pričeti kuhati, vendar ne moreva prižgati nobenega gorilnika. Tudi vžigalnika se ne da prižgati. Celu uro se mučiva, jemljeva krone z gorilnikov, jih grejeva, sušiva, vžigalnice pritiskava, da imava že vse črne prste, vendar brez uspeha. Potem gre Miha na malo potrebo. Odpre šotor, nekaj snega vdre noter, predvsem pa zrak. Naenkrat vsi gorilniki delujejo. Premalo kisika! Zato me je tudi bolela glava.

Cel dan leživa in počivava. Miha močno kašlja. Neke vrste višinski bronhitis je to. Jeva malo, ker ni nič pravega, le čokolade, napolitanke in višinska dehidrirana hrana, ki nama ne tekne. Veter ves dan neutrudno stresa šotor. Zvečer nekoliko zaspiva.

## PLEZANJE PROTI VRHU

Zbuidava se okoli pol enih ponoči. Odgrneva šotor in zagledava zvezde. Zunaj je popolnoma jasno, vendar strahotno mrzlo, okoli —30 stopinj. Termometer ne kaže več natančno, ker je vdrla vlaga vanj. Vreme se že drži načrta, sedaj se ga morava še midva. Miha skuha nekaj pijače, zraven jeva napolitanke; pijačo za čutarice sva pripravila že včeraj. V šotoru je vse ledeno in mokro. Dolgo se oblačiva in obuvava.

Od šotora greva okoli petih. Popolna tema je, ker je ravno mlaj in ni lune. Navsezana sva na 100-metrsko vrv. Na rokah imam debele puhaste rokavice, vendar se mi vseeno zanohta, da ne čutim rok. Uporabljam samo en cepin, z drugo roko pa maham po zraku. Kmalu me prične zebsti tudi v noge, čeprav imam dvojne nove termo nogavice, specialne srebrne Kolachove notranje čevlje in neoprenske gamaše prek čevljev. Po 100 metrih plezanja ne manjka dosti, da se ne obrnem in splezam nazaj v šotor. Rok in nog skoraj ne čutim več. Ko plezam še naprej, se roke le nekoliko ogrejejo. Miha

mi sledi. Temno je še in ne vidim dobro, kam moram plezati. Včeraj sva se odločila, da bova plezala poševni žleb proti levi, kot smo razmišljali že v bazi. Ko se mu bližava, se vedno bolj dani. V nahrbtnikih nosiva spalne vreče, gorilnik, armaflex in nekaj hrane za primer, če naju nad skalno stopnjo kaj preseneti in bi morala bivakirati.

Od tu je videti zelo strmo. Počakam Miho, razpoloviva 100-metrsko vrh in se naveževa na dvojno. Kuloar je dolg kakih osem raztežajev po 50 metrov. Zaradi hitrosti plezava oba naenkrat in ne varujeva. Vsakih 30 do 50 metrov zabijem klin — ali vsaj rad bi ga; lapor je namreč zelo neugoden za zabijanje klinov. Za iskanje razpok porabim ogromno časa in moči.

Strmina v spodnjem delu žleba je okoli 65 stopinj, led je prekrit z 10 centimetri snega. Proti koncu se postavi bolj pokonci, do 75 stopinj, led postane bel, brez snega, zelo ugoden za napredovanje. Pravi užitek je plezati — kljub višini. Edini problem je zabijanje klinov. Ker v debelih rokavicah ne morem vsega opraviti z eno roko, se moram spustiti z obema rokama, pri tem pa zelo zanesljivo in mirno stati z nogami. Pri tem mi še bolj zmrzujejo, saj se pri stanju na prednjih konicah derez iztisne vsa kri iz prstov. Zabijanje je pa vedno dolgotrajno. Navadno razpade skala, če pa je razpoka »živa«, klin ne gre vanjo, ampak se prične kriviti.

Osemdeset metrov pod vrhom počakam Miho. Brcam z nogami po zraku, da bi si jih ogrel, ter naredim stojišče. Plezanje je postalo težje in potrebujem zanesljivo varovanje. Led je tu zelo tenek, krušljiv, pod njim pa je krhka skala. Plezam mirno, zbrano in zelo hitro, da mi ne bi zmanjkalo moči. Vmes zabijem samo en klin. Ne smem si privoščiti napake. Led je krušljiv in tenek in cepin lahko zabijem samo enkrat. Če udarec ni dober, se vse skupaj odlušči in potem ga moram zatikati v krušljiv skalnat drobir. Kočljiv raztežaj hitro preplezam; počutim se, kot bi plezal kje v Alpah.

Priplezala sva na snežišče pod vrhom. Od tod naprej tehničnih težav ni več, le višina, pomanjkanje zraka in globok sneg. Strmino tega snežišča sem sicer skozi daljnogled ocenil na okoli 50 stopinj, sedaj pa jih ima dobrih 60. Skrbí me vreme; do sedaj je bila še vsako popoldne nevihta. Upam, da bo držalo vsaj do enih, da splezava do roba stene. Vrh ni toliko pomemben. Glavno je, da preplezava steno, ki je ni še nihče pred nama, in to še po lepi direktni smeri ravno po sredini. Na vrhu pa je bilo že več kot deset ljudi. Tudi v tej steni je že poskusilo več odprav, pa nobena ni imela sreče.

Na snežišču si narediva vsak svojo luknjo, v kateri sediva, počivava in jeva. Miha se po walkie-talkieju pogovarja z

bazo. Po dvajsetih minutah čekanja mu svetujem, naj raje jé, ker nimava dosti časa. Bojim se popoldanske nevihte. Na vrhu nastanejo orkanski vetrovi, ki nama jo lahko resno zagodejo.

Nahrbtnike pustiva tukaj; spalnih vreč in gorilnikov zgoraj ne bova potrebovala. Zopet plezava oba naenkrat, brez varovanja, po snežišču proti desni navzgor proti žlebičku, ki vodi čez pas skal. Že na velikem snežišču, kjer plezava, sedaj ni nobenega ledu pod snegom, le skala je in bi bilo vsako varovanje problematično. Počasi se približujeva žlebu z leve. Še vedno se ne vidi, ali je prehodni ali ni. Šele ko prideva čisto do njega, vidim, da je o. k., le na začetku je nekaj skal pokritih s snegom. Kuloar hitro preplezava; presenetljivo kratek se mi zdi. Proti vrhu pa postane sneg debelejši in vedno težje je gaziti. Poleg tega ves čas vlačim dvojno vrh za sabo. Malo pod vpenom se usedem v sneg: dosti mi je vlačena vrvi!

## NA VRHU S PRIJATELJEM

Rad bi fotografiral celotno panoramo okoli Gangapurne, zato se odvežem — Miha je še kakih 30 metrov daleč — in odhitim naprej. Hiteti hočem, vendar ne gre. Sneg se vdira do kolen in za vsak korak porabim ogromno energije in dihanja. Počasi pridem na greben oziroma nekakšno uravnavo na grebenu, od koder se dobro vidi severna panorama. Serijsko fotografiram in se sučem. Počasi odkorakam naprej proti vrhu. Kupola se noče in noče približati. Diham, kolikor morem, vendar ne gre nič hitreje. Miha mi sledi kakih 50 metrov zadaj. Vdira se do kolen. Obupno! Ko pridem skoraj na vrh kupole, zagledam pravi vrh še 100 metrov dlje in seveda višje. Najraje bi se plazil po vseh štirih.

Ob dveh sva na vrhu. Severna stena 7455 metrov visoke Gangapurne je preplezana. Veter piha, sediva na tleh. Zelo mrzlo je. Ne veva, kaj bi. Olajšanje, neskončno olajšanje... Uspelo nama je! Do zadnjega sva dvomila in se bala vremenskega preobrata. Čestitava si. Miha se mi zahvaljuje za gaženje. Veter piha. Nobenega razgleda ni. Tuliva v walkie-talkie, v bazi so vsi nori od sreče. Kar takoj hočejo poslati poštarja v Manang s sporočilom o uspehu. Pravim, naj le počakajo, da se vrneva v bazo. Do uspeha je še daleč: isto steno morava še enkrat preplezati — navzdol.

Potem se fotografirava. Mislil sem, da ima Miha vse zastave s sabo, vendar ima le železarniško. V vetru je ne moreva razviti, uspe nama le tako, da si jo Miha povezne čez trebuh. Pri tem se prične v ozadju skozi meglo kazati Machapuchare, ribji rep, eden od najlepših vrhov na svetu, vendar precej nižje od naju...

Pol ure pozneje pričnem sestopati. Miha še sedi in uživa. 100 metrov pod vrhom se ustavim: zopet se odpre razgled. Samo dva vrha sta višje od naju, Daulagiri in Anapurna I. Pogled sega od morja belih vrhov Himalaje do rjavih gričev in sive planote v Tibetu. Solze mi stopijo v oči. Tako srečen sem, da sem lahko tu...

Dogaja se gotovo ena od najlepših avantur v mojem življenju. Ker pa sem tu s starim prijateljem Mihom, s katerim sva bila kar nekaj let nerazdružljiva naveza, prvič pa sva skupaj plezala že pred štirinajstimi leti, je doživetje še lepše.

Do večera splezava nazaj do šotoru, naslednji dan pa sestopiva v bazo; vrvi, po katerih se spuščava, so globoko zasute z zbitim snegom in precej se namučiva, preden sva na varnih tleh.

V bazi nama prijatelji priredijo prisrčno dobrodoščilo.

Potem ležimo med šotori, pijemo vino in se smejimo.

Res se lahko smejimo: odprava se je uspešno končala.

#### Tehnični podatki:

Gangapurna je eden od glavnih vrhov v verigi Anapurn v zahodni nepalski Himalaji. Severna stena do sedaj še ni bila preplezana, čeprav je poskušalo že več odprav.

Naša odprava je to steno preplezala po prvenstveni, direktni smeri, dolgi 2200 metrov; višinska razlika med krajno razpoko, to je začetkom stene, in vrhom je 1600 metrov.

Bazni tabor smo imeli na višini 5200 m, tabor 1 na 5500 m, vstop v steno (krajna razpoka) na višini 5850 m, šotorček v steni na 6800 m, vrh Gangapurne 7455 metrov.

Alpinistična ocena celotne smeri je TD, kar pomeni peto stopnjo od šestih, strmine 75 st/55—65 st.

JADRANJE S PADALOM Z VRHOV TURŠKIH VULKANOV

## NOČ V KRATERJU NEKOČ NAJVIŠJE GORE

**MATJAŽ FERARIČ**

*Koroška alpinista Matjaž Ferarič in Tomo Jeseničnik sta lanskega avgusta obiskala Turčijo in se povzpela na štiri dominantne vulkane, s katerih sta potem poletela z jadralnim padalom. Začela sta 7. avgusta s Hasan Dagijem (3268 m), dan kasneje je prišel na vrsto Erciyas Dagi (3980 metrov), 14. avgusta Nemrut Dagi (3050 metrov) in še tri dni pozneje Süphan Dagi (4434 m). Za polete sta izkoriščala jutranje zatišje (čež dan je pihal močan vzhodnik). Poléti so bili časovno sicer kratki (10 do 15 minut), vendar lepi in mirni, razen z Erciyesa, ki ga je tedaj ravno zajela »manjša fronta«, ima pa tudi najzahtevnejše vzletno mesto. — Kako je bilo takrat okoli turških vulkanov, je Planinski vestnik kajpada zvedel iz prve roke. (Op. ur.)*

\* \* \*

Sedim spredaj; to je pravo razkošje, saj lahko celó noge stegnem. Naslonjen na stransko šipo počasi odhajam v dremež; mislim, da je kar zaslužen. Misli leno še enkrat odidejo na 3268 metrov visoki Hasan Dagi.

Dela se jutro, na obzorju se čad barva v zmeraj svetlejšo barvo. Srečen sem, da sem se zbudil še pravi čas. Črta obzorja, ki je lepo in pravilno oblikovana, se naenkrat nekje ugrezne in če sem do tega trenutka prizor spremljal še precej za-

sanjano, sem se tedaj popolnoma prebudil in začel preišljevat, kaj ta pojav pomeni. Nekakšen ljik postaja vedno bolj izrazit, potem pa se naenkrat pokaže rob žareče krogle; istočasno opazim tudi obris vulkana, izza katerega se dviga sonce. Vulkan, kot da se je po dolgih stoletjih mrtvega čakanja prebudil in mi hotel pokazati, kaj je nekoč počel. Sonce je že nad kraterjem, počasi začnem opaziti tudi stvari okrog sebe, saj sem prej kot zacopran zijal proti vzhodu.

#### V TURČIJO NAMESTO V ITALIJO

Na vrh smo prišli sredi noči in šele zdaj začnem gledati neskončne količine kamena okoli sebe. Prej so bile tako mrtve, s sencami, ki jim jih podari sonce, pa kot da so oživele. Premikati se sicer ne začnejo, vendar sredi njihovih razpok opazim življenje, tako nežno in krhko, da se ga kar ne upam dotakniti. Drobni beli cvetovi sredi ogromnih črno rjavih kamnov postanejo v tej jutranji svetlobi tako veliki in opazni, kot da bi hoteli povedati, da ta svet le ni tako krut in strašen. Odpravimo se še na najvišjo točko kraterja. Od vzhodja tega pravega stožca pada proti zahodu trikotna senca, ki kot puščica kaže pot domov; toda zdaj smo šele na začetku in toliko stvari je še pred nami.

Vsekakor najprej polet s »Hasana«. Na